

การวิเคราะห์แนวคิดเรื่องวัตถุนิยมในปรัชญาจารวากที่มีอิทธิพลต่อสังคมไทย

Analysis on the concept of materialism in the carrvaka philosophy society

พระทะนงศักดิ์ มททโว (ครองเมือง)^๑

พระยุทธนา อธิจิตโต,ดร.^๒

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการวิเคราะห์แนวคิดเรื่องวัตถุนิยมในปรัชญาจารวากที่มีอิทธิพลต่อสังคมไทยมีวัตถุประสงค์การวิจัย ๓ ประการ คือ (๑) เพื่อศึกษาแนวคิดทางปรัชญาที่มีอิทธิพลต่อปรัชญาจารวาก (๒) เพื่อศึกษาแนวคิดเรื่องวัตถุนิยมในปรัชญาจารวาก (๓) เพื่อวิเคราะห์แนวคิดเรื่องวัตถุนิยมในปรัชญาจารวากที่มีอิทธิพลต่อสังคมไทย ผลการศึกษาพบว่า

แนวคิดทางปรัชญาที่มีอิทธิพลต่อปรัชญาจารวาก ปรัชญาจารวากเป็นปรัชญาที่ยึดมั่นในวัตถุนิยม ปฏิเสธความเชื่อคัมภีร์พระเวทและปรัชญาพิธีกรรมของพราหมณ์ มุ่งสอนให้คนแสวงหาแต่วัตถุ ให้แสวงหาแต่ความสุขสบายทางวัตถุ เพราะมีความเชื่อว่าคนเกิดมาชาติเดียว ตายแล้วสูญ ไม่มีการกลับมาเกิดอีก ไม่มีโลกหน้า ไม่มีนรก ไม่มีสวรรค์ ไม่มีความดี มีแต่ปัจจุบันเท่านั้น

แนวคิดเรื่องวัตถุนิยมในปรัชญาจารวาก ปรัชญาจารวากมีแนวคิดที่ว่าความจริงจะต้องพิสูจน์ได้ทางประสาทสัมผัสเท่านั้น ปฏิเสธความจริงที่ไม่ผ่านทางประสาทสัมผัส ปฏิเสธความเชื่อในคำสอนทุกระบบ ในวิถีแห่งการดำเนินชีวิต ปรัชญาจารวากสอนให้แสวงหาความสุขสำราญ โดยเฉพาะความสุขทางกายให้เต็มที่ขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ เพราะชีวิตมีจุดหมายคือมีความสุขในทางวัตถุในปัจจุบันนี้เท่านั้น แนวความคิดนี้เป็นคำสอนที่ทำลายศีลธรรมอันเป็นแบบปฏิบัติที่ดั่งงามในสังคม ทั้งยังจะสร้างปัญหาใหม่ให้เกิดขึ้นแก่สังคม

วิเคราะห์แนวคิดเรื่องวัตถุนิยมในปรัชญาจารวากที่มีอิทธิพลต่อสังคมไทย ปรัชญาจารวากมีแนวคิดที่ว่าความจริงจะต้องพิสูจน์ได้ทางประสาทสัมผัสเท่านั้น ปฏิเสธความจริงที่ไม่ผ่านทางประสาทสัมผัส ปฏิเสธความเชื่อในคำสอนทุกระบบในวิถีแห่งการดำเนินชีวิต ปรัชญาจารวากสอนให้แสวงหาความสุขสำราญ โดยเฉพาะความสุขทางกายให้เต็มที่ขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ เพราะ ชีวิตมีจุดหมายคือมีความสุขในทางวัตถุในปัจจุบันนี้เท่านั้น แนวความคิดนี้เป็นคำสอนที่ทำลายศีลธรรมอันเป็นแบบปฏิบัติที่ดั่งงามในสังคม ทั้งยังจะสร้างปัญหาใหม่ให้เกิดขึ้นแก่สังคม

คำสำคัญ : จารวาก, วัตถุนิยม

^๑ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

^๒ อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

Abstract

This article The purpose of this study is to study the concept of epistemology. There are three research objectives: (1) to study the philosophical ideas that influence the philosophy of Jara (2) to study the concept of materialism in Jara (3) to analyze the concept of materialism in the philosophy of insight that influences Thai society. The study indicated that

Carvaka Philosophy is a doctrine that is a strict with materialism and refuse the belief in Veda Bible (Scripture) and Brahmana rites. It persists in seeking materialistic comforts, based on the belief that humans beings are born only once. There is no rebirth, no future existence, no hell, no heaven, and no virtues. There is only the present time. (Whatever there is only exists in the present.)

In Carvaka Philosophy there is a belief in the concept that the truth is to be proved only through sensual contacts. It refuses every other teaching, but the teaching about how to lead one's life. Carvaka Philosophy teaches the people to seek full pleasures, especially physical pleasures while they are still living, because the only goal of life is materialistic happiness. Such teaching destroys the moral principles in present's societies.

The philosophy of Karawat teaches to seek happiness, especially the full enjoyment of the body while living, because life is the only object of happiness in the present. Good practices in society will also create new problems for the society.

Keywords: carvaka, materialism

๑. บทนำ

คนในสังคมอินเดียโดยมากทั้งชายและหญิงเด็กและผู้ใหญ่ต่างมีความสนใจในเรื่องปรัชญา ทั้งในระดับแนวคิดและระดับวิถีปฏิบัติเพราะพวกเขาถือกันว่าปรัชญากับชีวิตแยกออกจากกันไม่ได้คือ ทุกคนต้องมีปรัชญานักปราชญ์จำนวนมากของอินเดียสมัยโบราณพยายามคิดค้นกันว่าจุดประสงค์สูงสุดของชีวิตได้แก่อะไรและได้มีผู้ค้นพบคำตอบแล้วหลายท่านได้ให้คำตอบไว้คล้ายกันว่าได้แก่ความรู้ (ญาณ) ดังนั้นคนอินเดียจึงถือคติชีวิตว่า “จงอยู่เพื่อหาความรู้ไม่ใช่หาความรู้เพื่ออยู่”^๑ ด้วยหลักปรัชญาดังกล่าวนี้ทำให้คนอินเดียส่วนใหญ่ชอบอยู่อย่างเรียบง่ายรักสงบรักความจริงจงรักภักดีและเคารพต่ออำนาจเหนือตน มีความกระตือรือร้นที่จะค้นหาความลึกลับของชีวิตคือภาวะที่อยู่เหนือ

^๑อดิศักดิ์ทองบุญ, ราชบัณฑิต, ปรัชญาอินเดีย, พิมพ์ครั้งที่๓, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๑.

ความเกิดและความตายเพื่อนำออกมาตีแผ่ประกาศให้ผู้อื่นทราบมีความปรารถนาที่จะบรรลุถึงอันติม
สัจจ์หรือจุดหมายสูงสุดของชีวิต^๔

ปรัชญาอินเดียแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่มใหญ่คือกลุ่มปรัชญาฮินดูมี ๖ สำนักคืออนายะเวเวเคชิกะ
สาขชยะโยคะมีมางสาและเวทานตะถือความศักดิ์สิทธิ์ของคัมภีร์พระเวทเรียกว่าปรัชญาฝ่ายพระเวท
หรือเรียกว่าปรัชญาอาสติกะกับกลุ่มที่ไม่ใช่ปรัชญาฮินดูมี ๓ สำนักคือจรวากเซนและพุทธเป็นกลุ่มที่ไม่
เชื่อถือความศักดิ์สิทธิ์ของคัมภีร์พระเวทเรียกว่าเป็นปรัชญาที่ไม่ใช่ฝ่ายพระเวทหรือเรียกว่าปรัชญา
าสติกะ^๕

ปรัชญาจรวากถือเป็นกลุ่มปรัชญาที่เก่าแก่มากรัชชาหนึ่งในบรรดาปรัชญาอินเดียและ
อยู่ในกลุ่มปรัชญาที่ไม่เชื่อความศักดิ์สิทธิ์ของคัมภีร์พระเวท (นาสติกะ) เป็นปรัชญาฝ่ายที่ไม่เชื่อถือใน
พระเจ้าหรือฝ่ายอเทวนิยมแม้ว่าปรัชญาจรวากจะไม่ปรากฏนามผู้ก่อตั้งแต่ปรัชญาจรวากก็ถูกยกขึ้น
มากล่าวอ้างอยู่เสมอเพราะเป็นปรัชญาแนวความคิดที่มีอิทธิพลต่อชีวิตคนในอดีตปัจจุบันและใน
อนาคต คำว่าจรวากนั้นแปลว่าปรัชญาปากหวานเพราะหลักปรัชญานี้เป็นข้อความสั้นๆสั้นๆที่ฟังรื่นหู
ชวนให้หลงเชื่อได้ง่ายเป็นปรัชญาแบบชาวบ้านเป็นไปตามกระแสโลกเช่นหลักปรัชญาข้อหนึ่งว่าจงกิน
จืดจืดและจงหาความสุขเสียให้พอในชาตินี้เพราะชาติหน้าเราไม่รู้ว่ามีหรือไม่มี^๖ แนวคิดปรัชญาชีวิต
แบบจรวากหรือโลกายัตที่เน้นการบริโภควัตถุนิยมแบบไม่สนใจมิติชีวิตเชิงนามธรรมของตน และ
สังคมนั้นเอง^๗ สอนให้คนราแสวงหาทรัพย์ ความสุขทางเนื้อหนัง หรือความสุขทางกามารมณ์เป็น
ความสุขสูงสุด คุณธรรมไม่เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิต เพราะคนดีคนชั่วก็จบลงด้วยความตายเช่นกัน

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาแนวคิดทางปรัชญาที่มีอิทธิพลต่อปรัชญาจรวาก
๒. เพื่อศึกษาแนวคิดเรื่องวัตถุนิยมในปรัชญาจรวาก
๓. เพื่อวิเคราะห์แนวคิดเรื่องวัตถุนิยมในปรัชญาจรวากที่มีอิทธิพลต่อสังคมไทย

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยมีขั้นตอนในการวิจัย
ดังต่อไปนี้

^๔ สุวัฒน์จันทร์จางาน, นายแพทย์, ความเชื่อของมนุษย์เกี่ยวกับปรัชญาและศาสนา, (กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์สุขภาพใจ, ๒๕๕๐), หน้า ๘๖.

^๕ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๗-๘๘.

^๖ สนั่นไชยานุกูล, ปรัชญาอินเดีย, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย, ๒๕๑๙), หน้า ๑๐๐.

^๗ บุญมีแทนแก้ว, ปรัชญาเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๔), หน้า ๒๓.

๑. ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจาก เอกสารข้อมูลปฐมภูมิ ผู้วิจัยได้ใช้คัมภีร์พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ.๒๕๓๔, พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙.

๒. ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจาก เอกสารข้อมูลทุติยภูมิ ศึกษาค้นคว้าจากคัมภีร์เอกสาร ข้อมูล ทั้งที่เป็นหนังสือ คือ พระไตรปิฎก วิทยานิพนธ์ งานวิจัย ตำราวิชาการ บทความต่างๆ ค้นหาจากอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

๔. ผลการวิจัย

แนวคิดทางปรัชญาที่มีอิทธิพลต่อปรัชญาจรรยาวัท ปรัชญาปรัชญาจรรยาวัทกล่าวถึงความรู้อย่างโลกียวิสัย หมายถึงความรู้ที่รับรู้ได้เพียงทางประสาทสัมผัสเท่านั้นซึ่งเป็นกระบวนการรับรู้ต่อสิ่ง ที่เข้ามากระทบเพียงภายนอกปรัชญาจรรยาวัทจึงปฏิเสธการรับรู้ที่เกิดขึ้นทางจิต การที่มีรับรู้ถึงจิต ซึ่งเป็นตัวกำหนดความรู้ที่แท้จริงนั้น จึงทำให้ปรัชญาจรรยาวัทปฏิเสธคุณค่าทางจิตและมุ่งแสวงหาแต่ความสุขสบายในปัจจุบัน โดยไม่ได้ต้องคิดถึงวันพรุ่งนี้ ปรัชญาจรรยาวัทเป็นปรัชญาที่กล่าวถึงวัตถุ และให้ความสำคัญแก่วัตถุความคิดเรื่องวัตถุนิยมของปรัชญานี้ เป็นเรื่องของพวกวัตถุนิยมที่ไม่มี ความเชื่อถือในคัมภีร์พระเวทอย่างที่เราพรหมณ์นำมากล่าวอ้าง ได้ยอมรับนับถือว่าวัตถุหรือสสาร เท่านั้นเป็นสิ่งที่อยู่จริง

แนวคิดทางวัตถุนิยมปรัชญาปรัชญาจรรยาวัท เป็นปรัชญาวัตถุนิยมของอินเดีย(จรรยาวัท) โดยหลักปรัชญาอินเดียที่สำคัญ คือ ปรัชญาวัตถุนิยมของอินเดียดังนั้นปรัชญาจรรยาวัท ปรัชญาวัตถุนิยมปรัชญานี้บ้างที่เรียกว่า “โลกายัต” เพราะมีแนวคิดโน้มนำไปในทางดึงดูความสนใจของชาวโลก แต่ปรากฏว่าเป็นปรัชญาที่ไม่ค่อยได้รับความนิยมนัก จรรยาวัท เป็นปรัชญาวัตถุนิยมที่ปฏิเสธ ความมีอยู่ของจิต วิญญาณ อาตมัน กฎแห่งกรรม คนเราเกิดและตายหนเดียว ปฏิเสธความมีอยู่ของพระเป็นเจ้า ทุกสิ่งเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติ พระผู้เป็นเจ้าไม่มีอยู่จริง ใช้หลักดำเนินชีวิต ๔ ขั้นตอน โดยเน้นว่า คนเราควรแสวงหาทรัพย์สมบัติ หาความเพลิดเพลินในชีวิต หาความสุขทางเนื้อหนังและกามารมณ์ให้เต็มที่ คุณธรรมไม่ใช่สิ่งที่จำเป็นสำหรับชีวิต คนเราไม่จำเป็น ต้องทุกข์ทรมาน บำเพ็ญชีวิต เพื่อแสวงหาความหลุดพ้นเพราะไม่มีความหลุดพ้น นอกจากความตาย

วิเคราะห์แนวคิดเรื่องวัตถุนิยมในปรัชญาจรรยาวัทที่มีอิทธิพลต่อสังคมไทย คือ สิ่งสำคัญอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เงินเป็นรูปธรรมที่มีค่า แต่มองในมุมมองของสังคมไทยเป็นอย่างไรนั้น ปัญหาของไทยในเรื่องการใช้จ่ายเงินก็อาจจะมีความสอดคล้องกับหลักปรัชญาจรรยาวัทเข้าไปทุกที หากว่าเราหลงประเด็นไปให้ความสำคัญกับเงินซึ่งเป็นวัตถุ เป็นสิ่งที่นำมาบูชาเหมือนเงินเป็นเทพเจ้า ซึ่งอาจจะขัดกับหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาและไม่สามารถที่จะก้าวไปสู่จุดหมายสูงสุด คือพระนิพพานได้ ปรัชญาจรรยาวัทคิดว่าคนที่เข้าใจชีวิตก็คือ คนที่รู้จักเตรียมตัวเองเพื่อให้สามารถมี

ความสุขในโลกนี้ เพราะสำหรับเด็กรุ่นปัจจุบันหรือคนรุ่นปัจจุบันนี้ก็มีแนวคิดโน้มเอียงในทางด้านวัตถุมากกว่าจิตใจ

อิทธิพลแนวความคิดเรื่องวัตถุนิยมของปรัชญาจาร์วากนี้มีต่อสังคมเป็นอย่างมาก เพราะผู้ที่เชื่อในวัตถุนิยมถือว่าวัตถุ หรือสสารเท่านั้นเป็นสิ่งที่มีความจริง สามารถที่จะสัมผัสจับต้องได้ แม้จิตซึ่งเป็นตัวรู้นั้นเป็นคุณภาพที่เกิดขึ้นเพราะการรวมตัวของวัตถุธาตุทั้งสี่ กล่าวคือ วัตถุนิยมที่มีต่อธรรมชาตินั้นไม่ได้หมายความว่าความไปอย่างอื่นยิ่งกว่าการพิจารณาธรรมชาติตามที่เป็นไปโดยปราศจากการเจือปนของสิ่งต่างๆ ซึ่งจะต้องสังเกตความแตกต่าง ปรัชญาสสารนิยมทางสังคมอาศัยกระบวนการวิทยาศาสตร์ กับปรัชญาสังคมที่มีลักษณะนอกเหนือธรรมชาติ คือ Metaphysics หรือที่เกี่ยวกับส่วนที่เป็นจิตของพวกจิตนิยมอิทธิพลแนวความคิดปรัชญาจาร์วาก เปรียบเทียบได้กับพฤติกรรมที่หลงระเหิดในรักโลก โกรธ หลง และการแสวงหาความสุขไม่รู้จักอิ่มของคนในสังคม

๕. บทสรุป

ปรัชญาจาร์วาก เป็นปรัชญาที่จุดกำเนิดมาจากความไม่พอใจในลัทธิประเพณีดั้งเดิมที่สืบเชื้อสายมาจากพระเวท โดยเฉพาะความไม่พอใจต่อพิธีกรรมของพวกพราหมณ์ในช่วงหลัง ๆ มักจะมีผลประโยชน์เข้าไปเกี่ยวข้อง แทนที่จะมุ่งสั่งสอนให้ประชาชนได้เข้าถึงสัจธรรมความจริง ลัทธินี้จึงสั่งสอนในสิ่งที่ตรงกันข้ามโดยการปฏิเสธระบบศีลธรรมทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นความดี ความชั่ว นรก สวรรค์ โลกหน้า จาร์วากจึงคล้าย ๆ กับพวกเอปิคิวเรียนในประเทศกรีกที่มักจะเป็นที่เกลียดชังมากกว่าให้ความสนใจ อย่างไรก็ตาม ผู้คนส่วนใหญ่แม้จะบอกว่าเกลียด หรือต่อต้านแนวความคิดนี้ แต่ลึก ๆ แล้ว หลายต่อหลายเรื่องก็นิยมชมชอบโดยไม่รู้ตัว ที่สำคัญยิ่งไปกว่านั้นก็คือ วงการปรัชญาอินเดียที่ผุดขึ้นมาเป็นดอกเห็ด ก็เพราะจาร์วากเป็นมูลเหตุ การอุบัติขึ้นของจาร์วาก สะท้อนให้เห็นถึงอิสรภาพทางความคิด ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญที่ทำให้เกิดสำนักปรัชญาอีกหลายสำนักในเวลาต่อมา

๖. ข้อเสนอแนะ

๖.๑ ข้อเสนอแนะทั่วไปใน ผลงานวิทยานิพนธ์เล่มนี้ เป็นงานวิจัย ที่มุ่งศึกษาวิเคราะห์แนวคิดเรื่องวัตถุนิยมในปรัชญาจาร์วากที่มีอิทธิพลต่อสังคมไทย ปรัชญาจาร์วากที่มีอิทธิพลในการดำเนินชีวิตในด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับวัตถุและหลักคำสอน อิทธิพลแนวคิดจาร์วากที่มีผลต่อสังคมไทย ประเด็นเกี่ยวกับวัตถุ ปรัชญาจาร์วากกับทุนนิยมในโลกปัจจุบัน

๖.๒. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป ผู้วิจัยเห็นว่าควรศึกษาจาร์วากมีประโยชน์และสร้างคุณค่าในสังคมไทยได้อย่างไร และเชิงเปรียบเทียบกับปรัชญาสาขาอื่น ๆ

บรรณานุกรม

บุญมี แทนแก้ว. **ปรัชญาเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๔.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย .**พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาเตปิฎก** ๒๕๐๐.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๕๓๕.

_____.**พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

สุวัฒน์ จันทรวงศ์. **ความเชื่อของมนุษย์เกี่ยวกับปรัชญาและศาสนา**. กรุงเทพมหานคร :

สำนักพิมพ์สุภาพใจ, ๒๕๔๐.

สนั่น ไชยานุกุล. **ปรัชญาอินเดีย**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย, ๒๕๑๙.

อดิศักดิ์ ทองบุญ. **ราชบัณฑิต, ปรัชญาอินเดีย**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖.